

TILLIT UTVECKLAS I DANS- OCH ARKITEKTURPROJEKT BLAND HEMLÖSA BARN

2014-11-11

Av: Movium

Foton: Nadja Voorham

Arkitektur- och designcentrum och Lava Dansproduktion bedriver just nu ett flerårigt projekt kring begreppet "hem" tillsammans med barn på barnhem och i flyktingläger. Det, om något, handlar om social hållbarhet, tycker Titti Olsson.

Vad är egentligen ett hem? Är det en fysiskt plats, en kropp? Känslor – minnen – som vi bär med oss?

Författaren Jeanette Winterson berättar i sin självbiografiska roman *Varför vara lycklig när du kan vara normal?* om förlust och förvirring, om det hem hennes adoptivmor Mrs Winterson aldrig var förmögen att skapa. Winterson citerar den rumänske filosofen Mircea Eliade, som menar att hemmet är "veklighetens hjärta". Han definierar också hemmet som ett jagets koordinatsystem.

Ett trasigt hjärta gör människan sjuk. Utan koordinater går det inte att orientera sig i världen. Människan återskapar sitt hem var hon än är. Nomaden, påpekar Winterson i sin bok, lär sig att packa ihop sitt hem, sina saker, som på nästa plats sprids ut och ordnas på ett välbekant sätt så att hemkänslan återuppstår. Hem är ordning och struktur. Men den hemlösa? Flyktingen? Att inte ha någon kompassriktning kan få allvarliga följder, skriver Winterson: Hemmet är mycket mer än tak över huvudet; hemmet är vårt gravitationssystem.

Under namnet Hem–Home–Dom har Arkitektur- och designcentrum och Lava Dansproduktion drivit ett flerårigt projekt tillsammans med professionella dansare och barn som bor på barnhem i Moldavien, Ukraina och Vitryssland. Arbete har utgått från kroppen, i ett möte mellan arkitektur och dans. Sex professionella, lokalt förankrade dansare har på varje plats mött barnen och tillsammans har de skapat en föreställning, som de sedan turnerat med.

Foton: Nadja Voorham

Salongerna har varit fullsatta – runt 150 000 personer har sett föreställningarna, enligt arkitekturpedagogen Madelène Beckman, som arbetat i projektet. Den 10 september gästade hon den internationella arkitekturfilmfestivalen ArchFilm i Lund i samband med en visning av dokumentärfilmaren Tinus Kramers film om projektet.

På stranden vid Svarta havet leder Madelène Beckman en workshop med barnen. De bygger enkla konstruktioner av tunna pinnar – kanske drömmar, kanske stommar till något i vardande. De prövar kroppen mot dem, formar en rörelse. Är jag här, inuti? Utanför? På vikta papper har de skapat bilder av sitt nuvarande hem, innanför de vikta flikarna finns drömmen om framtiden. En del barn har inte vågat visa det.

Foton: Nadja Voorham

En annan workshop har handlat om att gestalta sin känsla för hemmet inuti en kartong. Uppgift: om jag stoppar in mitt huvud där i lådan, hur ska jag då kunna känna vad du känner? Det har funnits kartonger klädda med aluminium, berättar Madeleine Beckman när vi samtalar en stund efter filmen. Hon är märkbart tagen av det hon är med om. Snart är hon på väg till Georgien där projektet precis startat, denna gång tillsammans med barn i permanenta flyktingläger.

Ofta saknas det humanistiska perspektivet i det offentliga samtalet om hållbara samhällen. Det blir lätt olika tekniska lösningar som hamnar på agendan. Men en grundläggande aspekt av begreppet hållbarhet måste vara den som handlar om att i ett samhälle lägga en grund av tillit och respekt medborgare emellan. Det slår mig med full kraft att det arbetet som sker i projektet Hem-Home-Dom ytterst handlar om det. Ett sådant arbete måste givetvis börja med barnen. Här, i Hem-Home-Dom, sker det i länder som saknar demokratiskt styre. På barnhemmen frågar ingen efter barnens röster – det är inte ens självklart att barnen blir sedda som individer.

Vilken slags samhällsmedborgare blir det? Har de en kompass som kan lotsa dem ut i livet? Hem-Home-Dom har fått dem att känna tillit till vuxna. Det är stort. Men projektet är slut och de här barnen har blivit lämnade förut. Förhoppningen måste vara att det de varit med om haft en så stor inverkan på dem och satt sig så fast i deras kroppar att det aldrig går att radera ut. Tinus Kramers film vann i år pris i Golden Cubes Awards i kategorin Audio Visual Media.

Se den här:

Se hela föreställningen i Moldavien här: